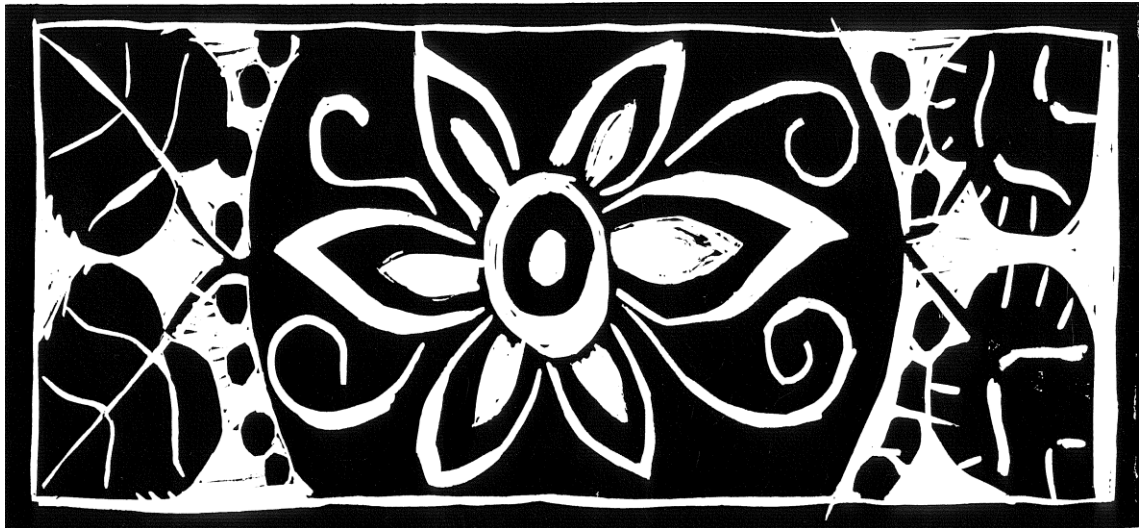

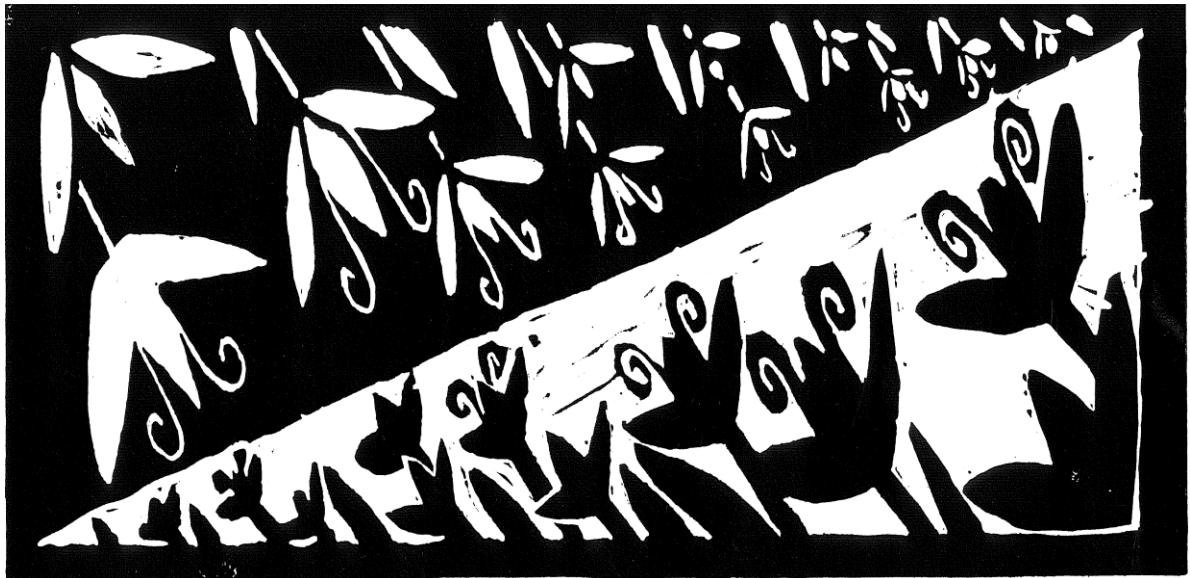
OŠ Prežihovega Voranca

Ravne na Koroškem

SAMORASTNIK št. 1

Literarno glasilo učencev in učenk predmetne stopnje

Šolsko leto 2009/2010

Februar 2010

*Drage učenke in dragi učenci, spoštovane bralke in spoštovani bralci
glasila prežihovcev!*

Samorastnik se ponovno oglašča. Tokrat s folklornimi besedili. Dalj časa smo napenjali naše male sive možganske celice in rezultat je končno pred nami/vami. Dolgo smo vihali rokave, pošteno smo pljunili v roke in si marsikdaj tudi belili glave. Naši načrti niso splavali po vodi in držali smo besedo (tudi za tiste, ki so nam podali roko in so sedaj že v srednjih šolah). Sejali smo in zdaj žanjemo.

Pred nami je le izbor besedil iz ustvarjalne malhe naših učencev. Ti so iskali razlago imen mesecev, zbirali pregovore ob posameznih dnevih v letu, praznikih, opravilih, vremenu ... Ob ljudskih pesmih so pisali svoje ponarodele pesmi, oblikovali prenovitvene pregovore in stalne besedne zveze. Bogastvo besednega zaklada so v frazemih prelili v verze in z njimi bogatili svoje zgodbe.

Naj vam srce zaigra, ko boste brali svoja besedila ali besedila vrstnikov. Tisti, ki ste bili brez idej, naslednjic ne imejte dveh levih rok in vseeno napnite možgane, da bodo tudi vaša dela dokumentirana črno na belem. Saj veste, kako pravijo: več glav, več ve.

Lepa beseda lepo mesto najde, zato hvala vsem, ki ste se trudili, da je Samorastnik tudi tokrat zagledal beli dan in da ne bo romal v pozabo.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila Samorastnik

Pred nami je folklorno glasilo učencev Osnovne šole Prežihovega Voranca. Gradivo smo zbirali dalj časa in nekateri učenci, katerih prispevke objavljamo, so že zaključili osnovno šolo. Učenci (Mojca in Zala) sta brskali za starimi imeni mesecev. Zanimiva so: zimec, pustnik, breznik, cvetnik, rusalčak, kresnik, jakobnik, gospojnik, sadnjik, moštnik, martinščak in veliki božičnjak. Res bi bilo škoda, če zanje ne bi nikoli slišali. Zbirali sta tudi pregovore, vezane na posamezne dneve v mesecu.

Ob stalnih besednih zvezah in pregovorih smo pisali pesmice in krajše sestavke. Čeprav mnogim pisanje ne diši preveč, so delo dobro opravili. Ustavili smo se tudi ob pregovorih. Naši novo nastali pregovori so zanimivi, nekateri celo malce nagajivi.

Seveda nismo mogli mimo ljudskih pesmi. Preuredili smo jih po svoje, a še vedno bi se jih dalo lepo zapeti.

Stari izrazi, pesmi in pregovori se vedno bolj umikajo iz vsakdanjega govora. Škoda bi bilo, če bi kar izgini. Namenite kdaj področju frazeologije več časa. Želim vam prijetno branje.

Klara Pavlekovič, devetošolka in članica uredniškega odbora

LJUDSKO/FOLKLORNO GRADIVO SE JE PRENAŠALO IZ RODA V ROD NAJPREJ PO USTNEM IZROČILU. POBRSKALI SMO PO RAZLIČNIH VIRIH IN POVPRASALI LJUDI, DA BI VAM PRIBLIŽALI IMENA NAŠIH MESECEV IN POSAMEZNIH DNI V LETU. ZBRALI SMO PREGOVORE, KI SO VEZANI NA IMENA, VREME, VREMENSKE SPREMEMBE, PRAZNIKE, RAZLIČNA OPRAVILA, ZNAČILNOSTI OZ. POSEBNOSTI POSAMEZNEGA DNE ...

JANUAR

STARA IMENA: prosinec, prosynicz, sečenj, prozimec, zimec, lednik, novoletnik, mali božičnjak

PREGOVORI

Kralji se vrnejo, zimo obrnejo.

Če v prosincu ni snega, ga mali traven da.

Kadar ANTON (17. 1.) z dežjem prihaja, se dolgo potem zemlja napaja.

Če v prosincu drevje od mraza poka, bo sadja jeseni in moka.

Prosinec mili – bog se usmili.

Če bo prosinca mokrilo, bo polje in grozdje slabo rodilo.

V prosincu toplota, v svečanu mrzlota.

Če prosinca ne zmrzuje, ne sneži, rad sušec to naredi.

Če za tri kralje (6. 1.) jasen dan bo, za dolgo zimo hrani seno.

Ko se FABIJAN oznanja, sok v drevesih že poganja.

Če VINCENCA (22. 1.) sonce peče, dobro vince v sode teče.

Če VINCENCA sonce peče, dobro vince dozori, ki po grlu gladko teče, motne dela ti oči.

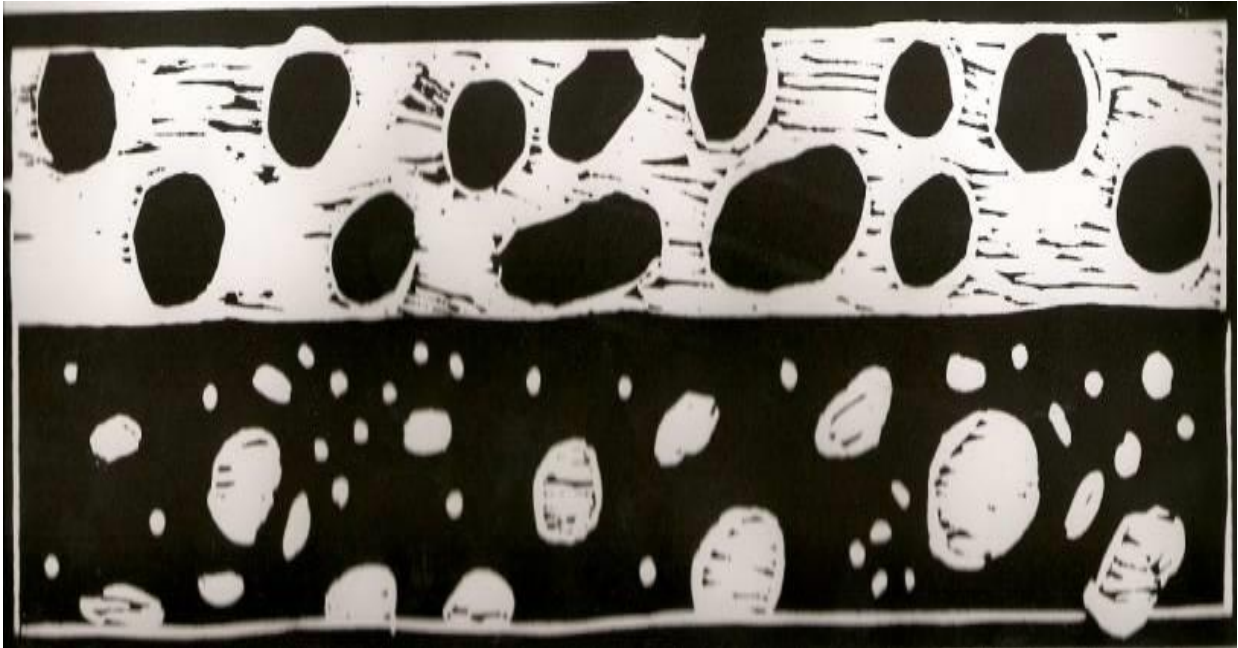
SVETEGA PAVLA (26. 1.) če jasno nebo, dobra bo letina, že stari pojo.

ČE PAVLA bo dan oblačen, bo trebuh večkrat lačen.

Januar gorak, kmet pa siromak.

FEBRUAR

STARA IMENA: svečan, setszan, süsec, svičan; sičan; sečan, talnik, sušec, pustnik

PREGOVORI

Če je svečana pretoplo, bomo malega travna radi za pečjo.

Če je svečnica zelena, velika noč bo zasnežena.

Svečnica gorka, zelena, cvetna nedelja snežena.

Če je svečnica preveč moče dobila, bo zemlja med letom malo pila.

Svečanski VALENTIN (14. 2.) prinese ključ od korenin.

SV. VALENTIN prinese ključ od korenin.

Kar svečana ozeleni, se rado posuši.

Kolikor škrjanček prej žgoli, toliko po svečnici molči.

Svečnice dan, zima van. "To je laž!" reče Blaž.

Odnaša rada sneg nam sveta DOROTEJA, če ga pa ne najde, ga rajši še nareja.

Sveti MATIJA (24. 2.) led razbija, če ga pa ni, ga pa še naredi.

MAREC

STARA IMENA: sušec, susecz, sushitz, brézen, breznik, sušnik, ebehtnik, postnik, cepljenjak, mali traven, brstnik, gregorščak, spomladanjec

PREGOVORI

Če sušeč z glavo ne zmaje, z repom svojim rad vije.

Če sušca že zeleno, redko leto je plemeno.

Kar sušca že zeleni, vse se rado posuši.

Sušca sneg smodi, travnov pa gnoji.

Če dolgo v sušcu sneg leži, ozimna setev seme mori.

Če sušec prah okrog pometa, nam dobro letino obeta.

Če v sušcu že igrajo se mušice, v aprilu dobre ti bodo še rokavice.

Igrajo v sušcu se mušice, malega travna vzemi rokavice.

Če sušca grmi, dobra letina sledi.

Če ima o pustu sonce moč, mrzla bo velika noč.

Če v sušcu more kmet orati, malega travna bo moral počivati.

Če na štiridesetih mučencev (10. 3.) piha, bo pihalo štirideset dni.

Če se na JOŽEFA (19. 3.) vreme zvedri, prežene za letino kmetu skrbi.

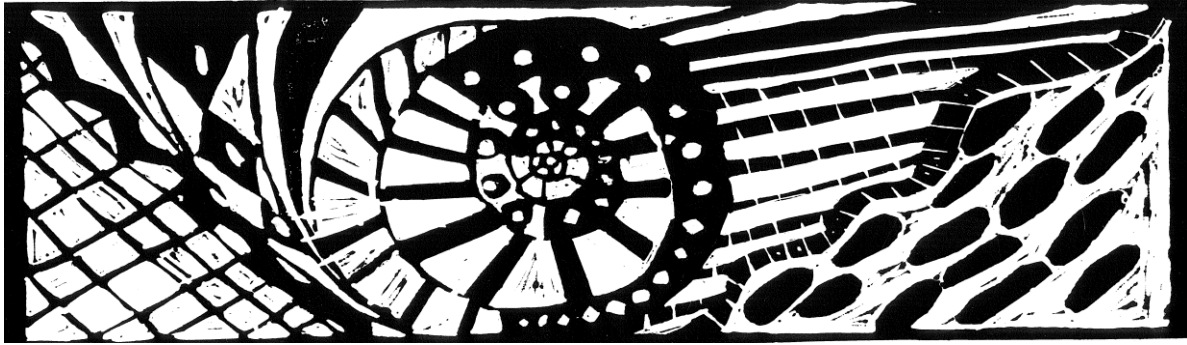
Če lepo bo vreme NA JOŽEFOVO, veselo bo srce kmetovo.

Če je JOŽEF lep in jasen, je dobre letine prerok glasen.

Če na GABRIJELOV dan (24. 3.) zmrzuje, slana nič več ne škoduje.

ČE GABRIJELA dan zmrzuje, več potlej slana ne škoduje.

APRIL

STARA IMENA: mali traven, maly trawen, mali trauen, velikotravnik, deževni mesec, cvetnik, ovčjider, veliki traven, travnik, jurijevščak

PREGOVORI

Če malega travna sneži, siromaku zemljo gnoji.

Če malega travna rado grmi, slane se bati več ni.

Mali traven deževen, kmet ne bo reven.

Slana malega travna je bolj nevarna kot poleti toča in suša soparna.

Če sončen je mali traven in suh, bo veliki traven za lepo vreme gluh.

Če JURIJ (24. 4.) toplo vreme zakuri, širom pomladi odpre duri.

Kolikor dni bodo žabe pred JURIJEM regljale, toliko dni bodo po njem molčale.

Če je NA JURIJA lepo, vina dosti bo.

Če je TRIBUCIJA polje zeleno, dobra bo letina, zrno jekleno.

Kadar murva zeleni, slane več se bati ni.

Če je travna presuho, kmetovalcu ni ljubo.

Če pa večkrat dež rosi, v srcu to ga veseli.

Dež v aprilu je res božji dar iz nebes.

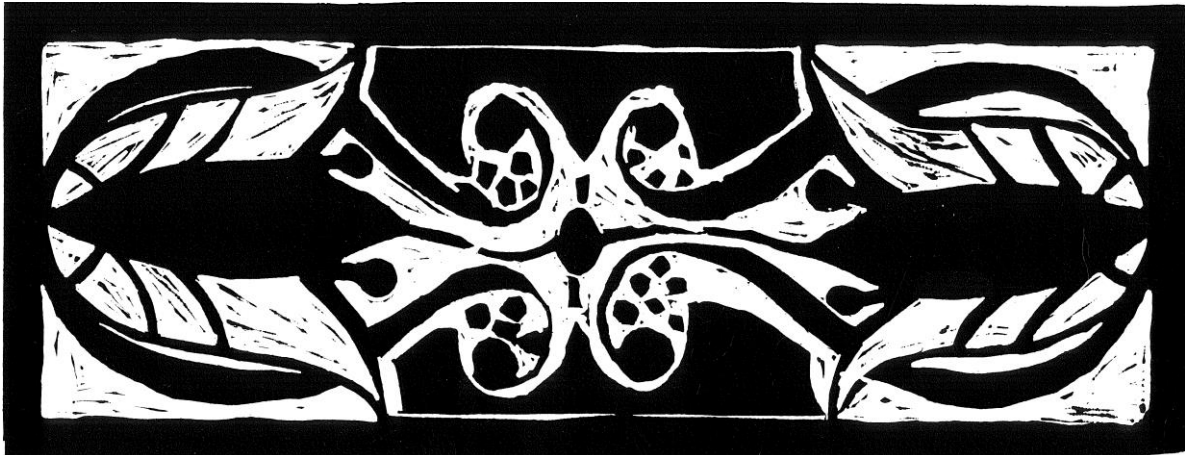
Če v dežju drevo cvete, nikdar sadja ne daje.

Če lepo je drevja cvetje, mali traven zadnje dni, lepo zdravo je poletje, polno sadja dozori.

Nič aprilu ne zaupaj, če je topel zelen breg.

Burja, krivec le zasukaj, brž je mraz, pobeli sneg.

April stori, kar se mu zazdi.

MAJ

STARA IMENA: veliki traven, weliky trawen, velikhi trauen, majnik, isalšček/risalščak, rusalščak, cvetnik, rožni cvet, rožni mesec, Marijin mesec, šentlipovšček, šentlipušnik

PREGOVORI

Če je velikega travna lepo, je dobro za kruh in seno.

Če je velikega travna dosti dežja, bo jeseni tudi dosti blaga.

Velikega travna mora biti tri dni mrzlo, če ni na začetku, bo na koncu tako.

Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo to leto žejen in lačen.

Če se PANKRACIJ (12. 5.) na soncu peče, obilo mošta v sod priteče.

Če ZOFIJA (15. 5.) zemljo poškropi, vreme poleti prida ni.

Če na URBANA (25. 5.) sonce sije, jeseni polne sode nalije.

Trijaci, Ledenjaci, po svetem Servati ni mraza se bati.

O svetem Urbanu sonce gorko, obilno bo vina, bode sladko, ako pa takrat dež le rosi, trta le cvička malo rodi.

Majnik moker, rožnik mlačen, kmet bo žejen ino lačen.

Majnika hlad, vinu in senu zaklad.

Maja zmerom hlad, lepo daje zelenjad.

Vina, žita in sena ti obeta do vrha.

Če sušec suši, traven deži, maj pa hladi, kmetu se dobro godi.

JUNIJ

STARA IMENA: rožnik, bobov cvet, rožni cvet, roshenzvet, ržni/rženi cvet, Roshnek, senšek, senovjek, kresnik, ivanšček, sečnik, šentjanževca, krstnik

PREGOVORI

Rožnika toliko dežuje, da zadnji koreninici zadostuje.

Rožnik deževen – viničar reven.

Če rožnika sonce pripeka in vmes dež rosi, ni treba se bati teka; obilno zemlja rodi.

Če BARBARA (11. 6.) deži, bodo jeseni grozdja polne kadi.

VID, dežja ne daj, da bo žetve kaj!

SVETI VID (15. 6.) je češenj sit.

Če je megla na dan VIDA, je pšenica malo prida.

Dež o svetem Vidu ni ječmenu k pridu.

O svetem Vidi skoz noč se vidi.

Do kresa (21. 6.) suknjo oblači, po kresu jo pa s seboj vlačí.

O kresi (21. 6.) je dan tako dolg, da človek, če se skrči, vanj trči, če se pa stegne, pa vanj dregne.

Ob kresi se dan obesi.

Junij stori, da žito dobro ali slabo rodi.

Če gostuje rad vihar, milo toži čebelar.

JULIJ

STARA IMENA: mali srpan, maly serpan, jakobešček, žetnjak, pšeničnik, srpnik, Jakobov mesec, šentjakovski mesec, jakobnik, jakopovščak, jakobščak, šentjakobnik

PREGOVORI

Če na drugi dan malega srpana ne bo lepo, se dež ves mesec ustavil ne bo.

Če CIRILA IN METODA (7. 7.) dež pere, orehe in kostanj z drevja obere.

Če na MARJETO (20. 7.) dež lije, seno na travniku zgnije.

MARJETA grom in strelo obeta.

Če MAGDALENA (22. 7.) na dežju stoji, dolgo slabo poletje preti.

Na nebu megla 25. dne hudo zimo napove.

Če na JAKOBA (25. 7.) dežuje, ostro zimo oznanjuje.

Leto in zima se srečata na dan Marijinega obiskanja. Magdalena rada joče kot otroče.

Je mesec moker in hladan, v gnilobi rad je sad končan.

Če pasji dnevi dež prineso, obilo sladkosti vinu vzemo.

AVGUST

STARA IMENA: veliki srpan, sextilis, veliky serpan, kimovec, mlatnik, prošnjak, veliki mešnjek, gospojnik, poznoleten, mešnjek, poznoleten, šentjernejski mesec, velikomašnjak

PREGOVORI

Česar veliki srpan ne skuha, tudi kimavec ne prekuha.

Če se megla zjutraj v zrak vzdiguje, slabo vreme napoveduje; če pa zemlja meglo posrka, lepo vreme na vrata trka.

Vreme, ki ga LOVRENC (10. 8.) naredi, do konca jeseni drži.

Veliki šmaren (15. 8.) brez dežja, sladko vince bo doma.

Če JERNEJA (24. 8.) veter zjasni, lepo vreme še dolgo trpi.

Zrel grozd JERNEJA dobiti – dosti bo sladkega vinca piti.

Če se avgust v vročini začne, hudo zimo napoveduje.

Če LOVRENC je jasen, bo grozdek strden in vincar bo glasen, prijetna jesen.

Jasna velika maša, sladko vino prinaša.

SEPTEMBER

STARA IMENA: kimovec, poberuh, khymovetz, mihalšček, jesenščak, jesenik, sadni mesec, sadnjik, miholjščak, miholščnik, šmihelščnik, mihalšček, šentmihelski mesec

PREGOVORI

Če se zgodaj selijo ptiči, bo huda zima ob božiči.

TILEN (1. 9.) oblačen, meglen, grda, deževna jesen.

Če o **MIHAELU (29. 9.)** sneg naletuje, dolga se zima obljubuje.

MIHAELA če grmi, viharjev veliko pozimi buči.

Če **MATEJ** je ves vedren, bo prijetna še jesen.

Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima ob božiči.

OKTOBER

STARA IMENA: vinotok, kozoprsk, vinec, moštnik, bratvin, vinšček, srednojesen, vinščak, vinski mesenc, moštnik, obročnik, bendimjek, bratvin, repar, repnik, lukovščak, mitrovski mjesec

PREGOVORI

Če vinotoka mraz in burja brije, prosinca in svečana sonce sije.

Če listje hitro odleti, vsak naj zime se boji.

Če se drevje zgodaj obleti, polje ob letu dobro rodi.

Vlažen, mrzel **LUKA (18. 10.)** kmalu sneg prikuka.

Kakor je **URŠULA (21. 10.)** začela, se zima bo izpela.

Če je na **URŠULO** lepo, čez tri dni deževalo bo.

Po svetem **SIMONU** in Judi približa nam zima se tudi.

Sveti **LUKA** v roke huka.

Ko žerjav leti na tuje, zima že se približuje.

Vinotoka, če zmrzuje, pa prosinca odnehuje.

NOVEMBER

STARA IMENA: listopad, listagnoj, listognoj, andrejšček, poznojesen, meglovec, zimšček, gnilolist, gnilec, listnik, martinščak, martovšek, vsesveščak, vsesvečnjak, vahtnik

PREGOVORI

Če na mrtvih dan dežuje, se huda zima pričakuje.

Če mokro zemljo sneg pokrije, bo malo prida za kmetije.

Ako je NA LENARTOVO (6. 11.) lepo ali grdo, do božiča ostalo bo tako.

Sonce na MARTINA (11. 11.), pred vrati huda zima.

Kadar MARTIN oblake preganja, nestanovitna se zima oznanja.

Če MARTIN sonce ima, huda zima rada prikrevsa.

Dež MARTINA in zmrzlina pa pozebe ozimina.

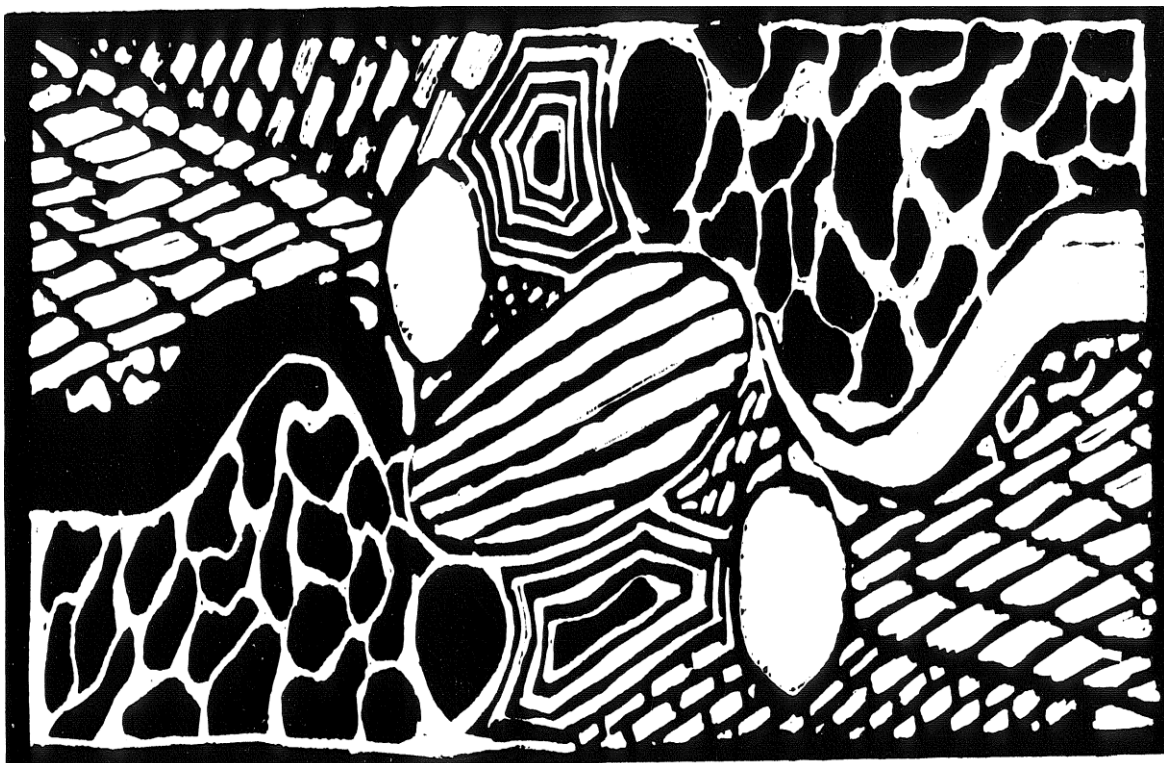
Če svet MARTIN zmrzuje, kmet voljne zime pričakuje.

Če na CECILIJO grmi in treska, bo ob letu žita kot peska.

KATARINA (25. 11.) nam ne laže, po sebi prosinca vreme kaže.

Vseh svetnikov mrzel dan, božič bode v led vkovan.

Sveta KATA, sneg pred vrata.

DECEMBER

STARA IMENA: gruden, prosinec, prozimec, ranozimec, grudnik, božični mesec, veliki božičnjak, koledanjak, srežavec

PREGOVORI

Če grudna bliska, grmi, za drugo leto vetrove budi.

Grudna mraz in sneg, žita dosti prek in prek.

Na BARBARO (4. 12.) mraz, bo trajal ves zimski čas.

O božiču zeleno, o veliki noči sneženo.

Božični dež vzame rž.

Če vidiš rimsko cesto na sveto noč sijati, se je dobre letine nadejati.

Če ŠTEFANA (26. 12.) burja prinese, vinogradniku pridelek odnese.

Tepežni dan (28. 12.) oblačen, ne boš ob letu kruha lačen.

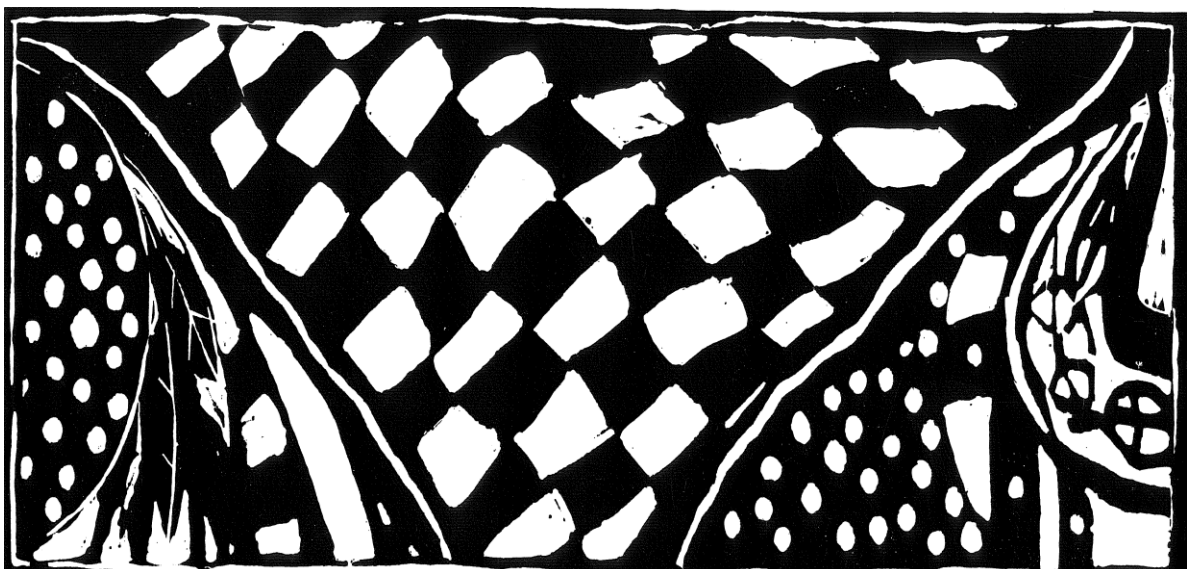
Kadar dan se povečuje, zima brije le še huje.

O božiču za steno, velika noč za pečjo.

Gruden malokdaj priljuden.

---

*Zbrali Zala Pajenk in Mojca Poročnik
(vzeto iz arhiva, šol. l. 2006/07)*

Igrali smo se s stalnimi besednimi zvezami.

Moje ime je Miha,
ko mi je vroče,
mi srce zadiha.
Delo mi ne diši preveč,
saj vsak napor mi je odveč.
Gre mi v nos,
ker **nisem vsemu kos.**
Z levo nogo vstanem rad,
jezik za zobe nočem dat'.

Miha Petek, 9. a

Zjutraj **z levo nogo vstanem**
in si oči pomanem.

Skozi okno pogledam,
da **lije kot iz škafa**, se zavedam.

V šolo **se kot megla vlečem**,
mokra kot miš si jakno slečem.

V učilnici skozi okno gledam,
saj odgrnjena je zavesa
in učitelje poslušam na vsa ušesa.

Mia Čebulj, 7. b

Zjutraj **sem z levo nogo vstala**,
mama pa mi je že težila,
da pouk bom zamudila.

V šoli sem čisto zmedena bila
in z enim ušesom poslušala.

Kot ptički na vejah smo se
počutili,
ko šolo smo zapustili.

Ksenija Strmčnik, 7. b

Prijateljica mi je zaupala skrivnost
in jaz **sem si roko na srce dala**,
da je ne bom izdala
in da bom **mož beseda** ostala.

Sara Marinković, 7. b

Zjutraj, ko **sem z levo nogo vstal**,
mi je sosed že **polena pod noge metal**,
saj **dolg jezik ima**
in non stop se s kom v lase in zobe da.

Rad na ušesih sedi,
se predrzno smeji
in roka ga srbi.

Z dolgim nosom vedno odide,
saj zlaže se
in **figa mož** postane.

Nik Lampret, 7. b

Ko zjutraj zbudila sem se,
mi srček poskočil je.
V šoli zamišljena sem bila
in učiteljica me je vprašala:
»Barbara, si zaljubljena?«

Barbara Merkač, 7. b

Moj prijatelj Roki
ima dve levi roki.
Ko **stvar v svoje roke vzame**,
nič brez nesreče ne ostane.
Kadar ponudi ti roko,
zagotovo vse narobe bo šlo.

Roki se odloči,
da Mojco za roko zaprosi:
»**Na rokah te bom nosil**,
v posteljo ti zajtrk nosil!«
Z lepimi besedami sam sebe prekosi,
a ljubezni na vidiku ni.

A lepa Mojca pamet je v roke vzela,
če oko ne vara je,
tale Roki prava neroda je.
Pot pod noge vzela je,
da on več ne vidi je.

Fantič tako **odide z dolgim nosom**.
Trebaj **pljunit'** bo v roke,
da naslednjič mu **šlo bo bolj po maslu**.
Zaradi lepe Mojce ne bo **dajal se v zobe**,
saj življenje lepše je brez nje.

Tamara Komprej, 7.b

Zjutraj **sem vstal z levo nogo** in
takoj odcapljal v šolo. Vprašan sem
bil slovenščino. Dolgo časa **sem**
držal jezik za zobmi, potem sem
nekaj blebetal. Učiteljica mi je rekla,
da **mlatim prazno slamo in**
streljam kozle. Doma je **bil** potem
ogelj v strehi in večerni film mi je
splaval po vodi.

Marko Feregotto, 7. b

Že zjutraj, ko je Jure vstal, se je počutil zelo slabo. Bil je utrujen in slabe volje kot deževen dan. Počasi in težka se je odpravil v šolo. **Vlekel se je kot megla.** Na poti ni srečal nobenega prijatelja, da bi ga spravil v dobro voljo. Torba se mu je ta dan zdela še posebej težka. Bila je kot dvotonska skala. Pouk v šoli mu je mineval počasi, učiteljev pravzaprav sploh ni slišal. Zdelo se mu je, **kot bi padel z lune.**

Pot domov je bila prav takšna kot zjutraj, dolgočasna in **vlekla se je kot jara kača.** Ker je imel ta dan veliko obveznosti, se je moral malo podvzati. Domačo nalogo je nameraval opraviti kar mimogrede, a mu ni in ni šlo. Bil je jezen, da **se mu je skoraj iz ušes kadilo.** Na trening se mu je že pošteno mudilo. Iskal je copate, pa jih ni mogel najti. Ni več vedel, **kje se ga glava drži.**

Zvečer je bil prav zadovoljen, da je ta dan pri koncu. Imel je slab dan, kot že dolgo ne.

Matic Komprej, 8. c

Cel teden sem **bil na trnih**, ker me je punca **dala na čevelj.** Zanj se je **vnel** sošolec, kateremu sem rekel, naj **pusti mojo boljšo polovico** na miru, drugače ga bom razbil. **Pogledal** me je **izpod čela** in mi zagrozil, da mi **bo** s prijatelji po pouku **preštel kosti**, zato mi je bilo žal, da nisem raje **držal jezika za zobmi.** Rekel sem mu, da je v redu, on pa je hitro **stegnil jezik** in dodal, da me bo **prijel za besedo**, če je ne bom držal. Še cel mesec **se je** po šoli **napihoval**, kako me je pretepel. Doma **sem bil tiho kot grob.** Izvedela ni niti moja mama, ki ji po navadi vse **nese na ušesa** sosedu, ki je **kot jezični dohtar.** **Hodil sem kot mačka okoli vrele kaše**, ker staršem nisem upal povedati. Naučil sem se, da **s hudičem ni dobro češenj zobati.**

Mitja Ban, 8. b

Ko sem se zjutraj zbudil in pogledal na uro, **mi je skoraj srce padlo v hlače**, ko sem videl, da bom zamudil pouk. Pa še sošolcu sem obljubil, da greva skupaj, saj sem vendar **mož beseda**. Vedel sem, da me čaka, zato **sem hitel, kolikor so me nesle noge**. Ko sem prihitel do njega, me je začudeno gledal in rekel, če **me nosi luna**, da sem tako pozen. Ker sem ga pustil na cedilu, **se mi je nos močno povесil**. Samo nasmejal se je, meni pa **se je kamen odvalil od srca**, ker ni bil jezen name. V šoli je prišel čas za malico. Meni se je zdela dobra, sošolec pa je spet **vihal nos**. Ker **beseda ni konj**, sem mu rekel, zakaj je tako izbirčen, saj nekateri še tega nimajo.

Tim Balant, 8. c

Danes sem očitno **vstala na levo nogo**, saj mi ni zvonila budilka. **Kamen se mi je odvalil od srca**, ko sem pogledala na uro in videla, da imam še dovolj časa za zajtrk. Oblekla sem se hitro, saj me je preganjal čas. Odšla sem po hodniku **tiho kot miš** in previdno, **kot da bi hodila po jajcih**, saj nisem hotela zbuditi svojega mlajšega brata, ki je očitno **spal kot polh**.

Ker so me vedno **nosili na rokah**, sploh ne vem več, **kje se me glava drži**. Mame še dve noči ne bo doma, šolsko malico pa mi vedno kupi ona. Hitro sem se spravila in se odpravila proti trgovini, ki jo **imam pred nosom**.

Pred hišo pa **mi je zastal dih**. Pred menoj je stal velik tuj pes in me gledal. V bližini psov mi srce nikoli ne **pade v hlače**, danes pa **sem se tresla kot šiba na vodi**.

Ko sem pritekla iz trgovine, je **začelo liti kot iz škafa**. Zdaj sem morala iti še domov po dežnik.

Končno sem pritekla na mesto, kjer se zjutraj dobim s sošolko, da greva skupaj v šolo. Tam je že stala prijateljica, ki jo je že začel napadati dolg čas. V šolo sva odhiteli, **kot da bi nama gorelo pod petami**.

Nastasja Šater, 8. c

Pogledala sem skozi okno in **srce mi je zaigralo**. Bilo je lepo in sončno jutro. Sestra vseeno še **spi kot polh**," sem pomislila." Priložnost, da sem prva. **Po tihem kot tat** sem se po prstih priplazila do kopalnice. Toda joj! Pred ogledalom že stoji Zala. Bila sem **besna kot ris**. Pogledala me je, **kot da sem padla z neba**. Namesto pozdrava dobro jutro so se iz njenih ust usule žaljivke. Vem, **vstala je z levo nogo**. Komaj sem si priborila prostor pred umivalnikom. Zala je **odvihrala kot veter**. Pri zajtrku me še pogledala ni. **Tiho je bilo kot v grobu**. Končno se odpraviva v šolo. V avtu sva se držali **kot riba na suhem**. Toda, ko sva se pred šolo poslovili, **sva si podali roke**.

Eva Košak, 8. c

Folklorno gradivo so tudi pregovori in stalne besedne zveze, ki jih v vsakdanjem življenju pogosto uporabljamo. Poigrali smo se z nekaterimi in jih po svoje prenovili.

RANA URA, ZLATA URA.

Zlata ura, draga ura.
Rana ura, tolsta kura.
Hitra ura, dobra ura.
Rana ura, zaspana ura.
Rana ura, zlata ura.
Dobra kura, zlata juha.

LAŽ IMA KRATKE NOGE.

Laž ima dolg nos.
Na laži se hitro spotakneš.
Laž ima kratke noge, zato ponavadi obuže
čevlje z visoko peto.
Laž ima kratke roge.
Laž si noge polomi, ko se kaj zalomi.
Laž ima dolge noge, zato se hitro spotakne.

KDOR Z MALIM ZADOVOLJEN NI, VELIKEGA VREDEN NI.

Kdor s cliom zadovoljen ni, ta porscheja vreden ni.
Kdor bo malo sprejel, bo veliko pridobil.

TUDI SLEPA KURA ZRNO NAJDE.

Tudi slepa kura špegle najde.
Tudi slepa kura petelina najde.
Tudi slepa ulica se v mestu najde.
Tudi slep človek brati zna in veliko znanja ima.

KJER OSEL LEŽI, TAM DLAKO PUSTI.

Ne pospravlja za seboj.
Kjer avstralopitek leži, dlako pusti.
Kjer osel leži, tam štala stoji.
Kjer krava stoji, tam drek spusti.

NE ODLAŠAJ NA JUTRI, KAR LAHKO STORIŠ DANES.

Ne odlašaj na jutri, kar lahko storiš pojutrišnjem.
Ne odlašaj na jutri, kar bi lahko naredil že danes, ampak reci,
da si naredil že včeraj.

OSEL GRE LE ENKRAT NA LED.

Osel gre le enkrat na led,
drugič se odpravi na smučanje.

BESEDA NI KONJ.

Beseda ni konj, konji so dragi.
Beseda ni konj, ampak kup črt.

LEPA BESEDA LEPO MESTO NAJDE.

Velik denar lepo mesto najde.
Slaba beseda slab zgled da.

KDOR NE DELA, NAJ NE JE.

Kdor ne dela, naj vsaj je.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA.

Pamet nikoli ne počiva.

KJER SE PREPIRATA DVA, TRETJI DOBIČEK IMA.

Kjer se prepirata dva, krt dobiček ima.
Če prvi ni sposoben, naj drugemu da, če drugega ni,
naj tretji dobi.

KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, SAM VANJO PADE.

Kdor drugemu jamo koplje, se zmatra.
Kdor drugemu jamo koplje, grdo luknjo izkoplje / je na koncu
utrujen.
Kdor drugemu jamo koplje, potrebuje kramp in lopato.
Kdor želi drugemu prste pohoditi, svoje pohodi.
Kdor drugega nahecati želi, sam v težave pohiti.
Kdor drugemu sendvič dela, ga sam poje.

MI O VOLKU, VOLK IZ GOZDA.

Mi o volku, volk na vrata.

LJUBO DOMA, KDOR GA IMA.

Ljubo pri bici, kdor jo ima.
Ljubo doma, kdor ga ima,
kdor ga pa nima, za njim kima.
Ljubo v hiši, kjer se vse sliši.

KDOR VISOKO LETA, NIZKO PADE.

Kdor visoko leta, ima lep razgled.
Kdor nad gladino vode plava, se potopi čisto na dno.
Kdor je visoko, padel bo nizko.

KJER JE DIM, JE TUDI OGENJ.

Kjer je dim, je tudi les.

NAJPREJ POMETI PRED SVOJIM PRAGOM.

Najprej pometi pred svojim pragom, potem smeti skrivaj vrzi pred tuji prag.
Najprej postelji svojo posteljo.

PRILOŽNOST NAREDI TATU.
Priložnost naredi bogataša.

KADAR BESEDA NE ZALEŽE, PALICA VREŽE.
Če laž ne zaleže, resnica veže.
Kadar palica ureže, beseda torej ne zaleže.

DA BO VOLK SIT IN KOZA CELA.
Da bo volk sit in koza bela.

KDOR SE ZADNJI SMEJE,
SE NAJSLAJŠE SMEJE.
Kdor se zadnji smeje, se smeje sam.

KJER SE PREPIRATA DVA, TRETJI DOBIČEK IMA.
Kjer se prepirata dva, ima direktor vedno prav.

NAJPREJ ŠTALCA, POL PA KRAVCA.
Najprej testo, pol pa kruh.

BOLJŠA DOMAČA GRUDA KOT NA TUJEM ZLATA RUDA.
Boljša domača gruda kot na tujem zlata ura.

KDOR PREJ PRIDE, PREJ MELJE.
Kdor je hitrejši, tisti dobi.
Kdor prej pride, prej dobi.
Kdor prej pride, prej pelje.
Kdor prej pride, ga prej zmeljejo.
Kdor prej pride, prej je.

PO TOČI ZVONITI JE PREPOZNO.
Po dežju odpreti dežnik je prepozno.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA.
Sreča vedno spi.

KAR SEJEŠ, TO ŽANJEŠ.
Kar si sejal, to boš prodal.
Več vaje, večji mojster.
Kar skuhaš, to poješ.

ENO JABOLKO NA DAN, ODŽENE ZDRAVNIKA STRAN.
Eno jabolko na dan, zdravju reče dober dan.

ČISTI RAČUNI, DOBRI PRIJATELJI.
Izpolni obljube, ne imej dolgov!

PRIŠEL, VIDEL, ZMAGAL.
Prišel, pogledal, pojedel.

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI.
Ni vse denar in niso vse materialne dobrine.
Ni važen denar, če nisi zdrav.

ROKA ROKO UMIJE.
Roka nogo umije.

PRIJATELJA SPOZNAŠ V NESREČI.
Prijatelja spoznaš v burji; če ni pravi, ga odpihne.

ENA LASTOVKA ŠE NE PRINESE POMLADI.
Ena snežinka še ne prinese zime.

KDOR PO TUJEM HLEPI, SVOJE IZGUBI.
Kdor po tujem hlepi, tuje pridobi.
Kdor po tujem hrepeni, s svojim zadovoljen ni.

NE RINI Z GLAVO SKOZI ZID.
Ne rini z glavo skozi zid, ampak si prej zvrtaj luknjo.

JABOLKO NE PADE DALEČ OD DREVESA.

Jabolko ne pade daleč od kolesa.

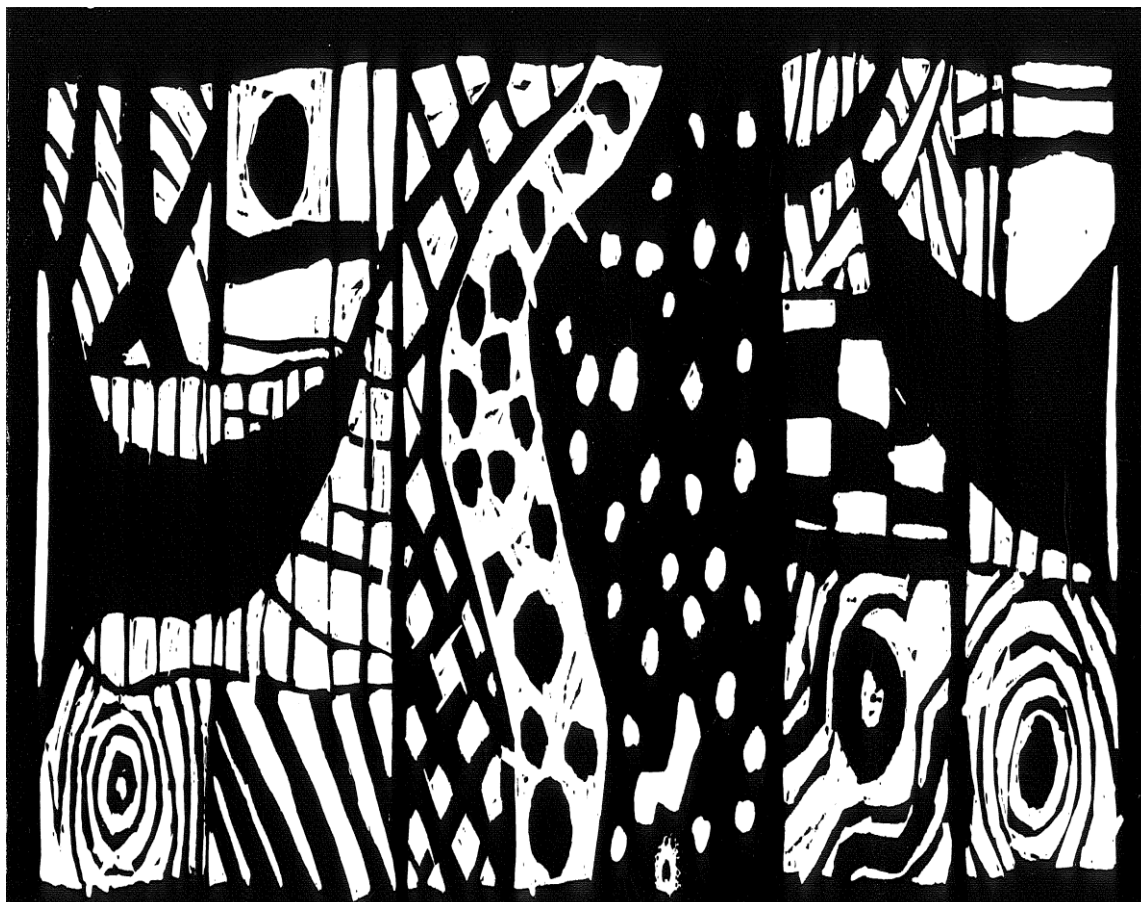
KDOR NIMA V GLAVI, IMA V PETAH/NOGAH.

Kdor nima v glavi, ima srečo.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA.

Nesreča nikoli ne smrči.

Zala Pajenk, Matej Mirnik, Monika Ban, Sonja Kotnik, Mojca Poročnik, Nina Mager, Maja Čuk, Barbara Pori, Tjaša Plemen, Kristina Kac, Branka Mrdenovič, Tina Sklepič, Klara Pavlekovič, Miha Petek, Tjaša Geršak, Lara Donik, Nikolina Džambas, Nastasja Šater, Neža Brec, Patricija Kogelnik (nekaj iz arhiva šol. l. 2006/2007)

Ob ljudskih pesmih smo se poskušali približati ritmu izbranih pesmi in nastali so dobri prenovitveni verzi. Uživajte ob branju in si ob tem tudi zapojte.

PTIČEK POJE PESEM SI,
da prežene strah črne noči.
Ptiček poje ves zaspan
na srečo je tu že beli dan.

KJERKOLI SE MIDVA VIDIVA,
se udariva, pretepeva.
Vsak palico v rokah drži,
vse to sovraštvo stori.

VELIKO KJE SEM HODIL IN BIL,
a pred takim človekom še nisem bil.
Iz oči švigajo strele mi,
v tebi pa vse grmi.

AGNIR, AGNIR, AJA,
mišek se smeji,
ko k njemu ptiček prileti,
mišek brž zaspi.

KROG, OKROG,
POŠTNI ROG,
daj mi kruh,
te rešim muh,
se nasitim:
Ham!

BALONČEK PO ZRAKU LETI,
list na veji šelesti:
Dalje leti, dalje leti,
dokler se še ne znoči.

Pregovor, vezan na ime Klara:

Mojškra Klara ponoči šiva,
podnevi para.
Klara Pavlekovič, 9. a

V šestdesetem babica
reva že vdovica
je kar glasno stokala,
hudo, hudo jokala:

»Oj me, oj me, ubožica,
sem cvetela kot rožica,
dokler nisem izgubila
svojega ljubečega moža.

Mi srce jokalo je,
mi srce se zlomilo je,
ko sem se spomnila,
kaj vse dobrega
mu še nisem naredila.

Sva na izletu b'la,
šampanjec sva pila,
se z jagodami mastila,
vendar sem priložnost
zapravila,
da bi ga strastno poljubila.

Se odpravil je spat,
Utrujen šel je ležat.

Čakala sem ga,
podnevi, ponoči,
a ko sem ga videla,
ni bilo več pomoči.

Lahko bi ga obdržala,
lahko bi mu zašepetala,
da ga rada imam,
da ga rada imam.

Tekli so dnevi,
tekle so noči,
noben me tolažil ni,
stara sem vdovica,
v srcu še vedno ljubeča ženica.«

Žiga Bogataj, 9. a

Teče mi kravica,
pod njo raste zelena travica.
Pritekla je do gozdička,
kjer srečala je ptička.

Tanja Kovač, 9. a

So ptičice zapele,
v dolin'co odletele.
Tam gori na Koroškem
so na hiši obsedele.

Lara Medved, 9. a

Dve ptičici, dve ptičici,
sta reko obleteli,
prva seje, druga nosi,
klasek od potice.

Alja Šuler, 9. a

Na Koroškem je fletno,
so lepe doline,
so bistri potočki
pa široke poti.

Tomaž Podgoršek, 9. a

Mi smo fantje zgodaj vstali,
vsak svojo torbo na rame dali.

Po Ravnah smo hodili,
smo v trgovino Tuš zavili,
smo slišali en glas,
smo mislili, da so to starši od nas,
pa vendar je bil šolski zvonec naš.

Bom kruha vzela,
bom zmerom debela:
če kruha ne bo,
pobralo me bo.

*Miha Petek, Žiga Bogataj, Luka Čas,
David Jovič, Gregor Vezonik, 9. a*

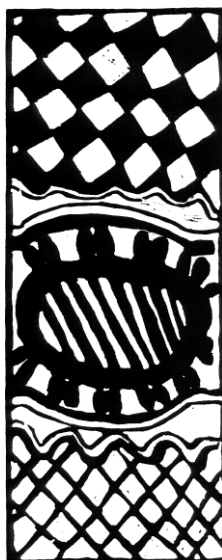

KJE SO TISTE POTI,
ki so včasih bile?
Zdaj je tam siva cesta
in ni zelene trave.

Tjaša Geršak, 9. a

IMAM ŠKATLICO MAJHNO,
v njej pa »šminkico«,
od ljubčka sem dobila jo,
z njo šla bom na goro.

Lara Donik, 9. a

HLADEN VETER PTIČKA MOJA,
žene tebe stran od nas,
stran od lipice zelene,
kjer si pela že ves čas.

Anja Jelen, 9. b

PO IGRIŠČU, DVORIŠČU že fantje
gredo, že fantje gredo, se veselo
smejo.

So z njimi dekleta, veselo pojo,
veselo pojo prav zares.

Ves dan se lovijo, počitnice so,
počitnice so, počitnice so.

A kmalu bo konec, več smeha ne bo,
več smeha ne bo prav zares.

Luka Pečnik, 8. c

EN HRIBČEK BOM KUPIL,
bom kokoške redil,
sosede povabil, jim jajca delil.

Kokoške rediti, to me veseli,
z njimi preživeti večino svojih dni,
omleto narediti, ko katera jajce zvali,
ali pa jo speči, to boljše diši,
za hrano me nič več ne skrbi.

Tam gori za hribčkom,
kokoška sedi,
čaka in čaka,
da piščanček zaspi.
Kokoške rediti, to me veseli ...

Že petelin kikirika,
zunaj je dan,
a kaj, ko jaz sem še vedno zaspan.
Kokoške rediti, to me veseli ...

Korakajo piščanci za kokoško lepo,
tako kot vojaki to v vojski počno,
a kaj, ko se še učijo,
da se ne izgubijo.
Kokoške rediti, to me veseli ...

Prelepe kokoške na hribčku pod goro,
hodijo po trati ter koruzo jedo,
ta sveti se jim pred očmi
kot užitno zlato,
zato jo hitro pojedjo.
Kokoške rediti, to me veseli ...

Timotej Kolenc, 8. b

POZDRAV POMLADI
(po melodiji ljudske pesmi
Majhna sem bila)

Zima je huda,
sneg nam nasula,
zimski so dnevi
nas veselili.

Zdaj je pomlad prišla,
čez polja, hribe, doline,
soncece greje nas,
rož'ce cveto.

Matic Komprej, 8. c

SIJAJ, SIJAJ SONČECE,
oj soncece svetleče,
kako bom pa sijalo,
če oblaki ne puste.

Sonce zgodaj vstane,
nas žarki prebude,
bi radi mi še spali,
a sonce nas moti.

Sonce zgodaj doli gre,
nam zvezde svetijo,
na nebu se bleščijo,
nam sanje lepšajo.

Manja Podojsteršek, 8. c

Pri matematiki, pri slovenščini
nam spraševanje grozi,
nam spraševanje grozi prav zares.

Učitelj pa se lepo nam smeji
in redovalnico v rokah drži.

Nas vse po vrsti sprašuje,
nam cveke deli,
nam cveke deli prav zares.

Ko jaz sem na vrsti,
se mi tresejo kosti,
se mi tresejo kosti prav zares.

Ko že cel razred je vprašan,
se učitelju smeji,
nam datum za popravljane deli.

Patricija Kolar, 8. c

NA PLANINCAH soncece greje,
na planincih žarke seje.
Gor prebivajo drobne ptičke,
gor živijo ptičice.
Gor rastejo rožice bele,
gor dehtijo rožice.
Moje dekletke jih nareže,
da mi pušeljic lep poveže.
Za klobuk ti ga bom zapela
z eno zlato knofelco.

PO KOROŠKEM, PO KRANJSKEM
že ajda cveti,
eno dekletko jo pobira, jo glavca boli,
prav zares.
Tri dni jo že pobira, tri snopke ima
pa pogledajte na rokce, kakšne ima,
prav zares.
Tri dni jo že preseva, tri litre ima
pa pogledajte na očke, vse žalostne ima,
prav zares.

Jernej Ranc, 8. b

KUHARICA JUHO KUHA,
noter pade en korenček,
učenec pa prav' jupi, jupi
tako juho kar sama jej in kuhi.

Nina Plevnik, 8. c

Ekipo proti igrišču gre,
ob njih tekma se začne.
In ogrevamo se
in ogrevamo se,
sodnika pa od nikoder ne.

Kar naenkrat prileti,
igralci živčni smo mi vsi.
Vendar tekme še ni,
vendar tekme še ni,
ker piščalke našel ni.

Smejimo se mu čisto vsi,
igralci in trenerji.
Pa bojimo se to
pa bojimo se to,
da tekma odpadla bo.

Mitja Petrej, 8. c

Na Koroškem sem rojena,
po svojih starših sem vzgojena.
Ko majhna punčka sem bila,
mi je mama pesmi prepevala.
Hojla, hojla, hojla, hoj.
Hojla, hojla, hojla, hoj.
Hojla, hojla, hojla, hoj.
Hojla, hojla, hojla, hoj.

Urška Plesnik, 7. a

Berta skače, Berta skače in pogleda v hlače.
Ajajajajaj in pogleda v hlače.
Tam pa vidi, tam pa vidi, malo miško šiško.
Ajajajajaj, malo miško šiško.
Miška reče, miška reče, kaj tako jo gleda.
Ajajajajaj, kaj tako jo gleda.
Berta reče, Berta reče, da je sladkosneda.
Ajajajajaj, da je sladkosneda.
Miško "čvakne", miško "čvakne"
in gre dalje, ajajajajaj in gre dalje v drugi kraj.

Lenart Zih, 8. c

JAZ PA POJDEM, JAZ PA POJDEM,

danes spet v šolo.
Ha, ha, ha, ha, ha,
danes spet v šolo.

V šoli smo, v šoli smo,
vsi prijatelji.
La, la, la, la, la
vsi prijatelji.

Ko je petek, ko je petek,
gremo vsi domov.
Ju, ju, juhuhu,
gremo vsi domov.

V ponedeljek, v ponedeljek
vsi smo spet skupaj.
Tra, la, la, la, la
vsi smo spet skupaj.

Neža Brec, 8. b

ŠKRJANČEK POJE, ŽVRGOLI,
na drevesu poje si:
Vstanite vsi, le pokonci,
da ne bo dan prehitro pri konci.

Škrjanček poje, žvrgoli,
na majhnem oknu ob hiši že sedi,
otroke si ogleduje
in veselo poskakuje.

Končno vsi so že vstali,
sonca pa še na nebu ni,
zdaj končno vsi so otroci
iz postelje v kopalnico odšli.

Škrjanček poje, žvrgoli,
otrokom v srčku preplah naredi,
počasi stopa in se veseli,
ker danes v šolo otrokom se ne mudi.

Iza Mlakar, 9. b

NAŠA ČETICA KORAKA
gor na vrh Triglava,
kjer nas pred stolpom čaka
še ena snega polna glava.

Je prava zmrzal
in pravcati led,
a to nas ne moti,
saj nas je pet.
Mi smo skupina,
smo prava družina,
za zmerom smo skupaj
in to je naša vrlina.

Iza Mlakar, 9. b

JE PA VČERAJ SLANCA PADLA iznenada,
to je že njena vsakdanja navada,
da nas jeseni napada.

Zelenice naše je uničila zmrzal
in zdaj je čas za šolo,
pred katero polno je trdnjav.

Ni samo slaba,
je tudi dobra,
le prebiti je ne smeš,
prav tako kot dekletov sloves.

Iza Mlakar, 9. b

SONCE SLJE, DEŽEK GRE,
na našo dolino zeleno.
Včasih preveč zmoči nas,
toda to ne moti nas.
Sonce hitro nas posuši,
kar nas okrepi.
Če pa sončka dolgo ni,
se vsak sam hitro zavrti.

Rok Bačnar, 7. b

ZIMA, ZIMA BELA

se poslavlja kot mrzlica
in odhaja z drugim,
s tistim, katerega jaz ljubim.

Kaj naj zdaj storim?
Glavo dam v sneg, da zamrzne?
Ali se smučam prek ravnine
v znak bolečine?

Pa saj čez leto dni zapade novi,
tisti, ki ga salutiram z Bon Jovi,
vse bo le še spomin
na lanski sneg vseh bolečin.

Iza Mlakar, 9. b

Ureditev in izbor besedil: Vanja Benko, mentorica literarno-novinarskega krožka

Računalniško oblikovanje: Janja Spanžel, učiteljica

Likovne izdelke (kompozicije črt, ploskev in površin) so izdelali: Črt Ikovic, Lana Praprotnik, Jelena Lazarevič, Vesna Radivojevič, Timotej Kolenc, Matej Obretan, Davo Mihev, Nastasja Šater, Nina Plevnik, Petra Čas, Urška Prislán, Gašper Polajner, Nikolina, Džambas, Eva Mager, Klemen Skitek, Matic Komprej, Gaber Bobek, Urška Verdinek, Ajda Gorenšek, Tim Balant, Nika Šinigoj, Nuša Morn, Tanja Bobek in Eva Košak pod mentorstvom učiteljice Bronislave Gajšek.

SAMORASTNIK št. 1, literarno glasilo učencev in učenk predmetne stopnje
OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
Šolsko leto 2009/2010
Februar 2010

